

Marker Historielag inviterer til boklansering av *Kaldsboka* fra 1885

Tirsdag den 29 nov. kl. 19.00 på Marker Bo- og servicesenter presenteres og selges *Kaldsboka 1885* av presten J. H. H. Brochmann, spesielt Rødenesingene og Rømsjøingene bør møte opp og høre om denne eminente presten som samlet og skrev dette verket for snart 125 år siden.

Nå er hele Kaldsboka fra 1885 ferdig avskrevet og lesbar for befolkningen. Boka er inndelt i 3 hoveddeler: **Topografi, Krønike og Embedet**, og er med gamle og nyere bilder på til sammen 200 sider.

Selvfølgelig er det ikke bare bygdefolket i Rødenes, Klund og Rømskog, hvor han var prest i 10 år, som kan ha interesse av denne historien. Kaldsboka er en viktig dokumentasjon over hvordan vi levde her i Østfold for godt og vel 100 år siden.

Bygdas (Rødenes og Rømskogs) **topografi** omhandler beliggenheten, befolkningen, bebyggelsen, gårdene, høydedrag, sjøene, vassdraget med damskipsforbindelsen, postgang. Her er elver, bekker, tjern, viker, øyer, veier og stier, alt benevnt med navn. **Krønike**, hvor han tar for seg sagn i bygda, myntfunnet i Rødenes kirke, presentasjon av alle prestene i de 3 kirkene etter reformasjonen, og kapitelet annaler, hvor viktige hendelser er oppramset gjennom 400 år. Her er lister over kirkesangere og lensmenn, og noe han kaller «fremtredende slekter» i bygda. En av hoveddelene, **Embedet**, er også viet mange sider, der er presentasjon av kirkene, inventaret, kirkegårdene, gravkapell. Inntekter og utgifter i kirkene. De ansatte. Og ikke minst byggingen av Klund Kapell, eller kirke som den heter i dag. Brochmann var pådriver og fikk bygget dette ved hjelp av private bidrag, som sto ferdig i 1888.

Rødenes prestegård med tilliggende plasser er heller ikke glemt, for ikke å snakke om bygdas «herligheter» som han sier, der han beskriver «fiske og naturskjønnhet»

På møtet denne kvelden vil sogneprest i Sarpsborg Trond H. Kasbo presentere presten Jørgen Henrik Hegermann Brochmann. Trond Henning er bl.a. kirkehistoriker og har dessuten lagd en omfattende presentasjon av Brochmann til boka, han kan fortelle at det var Brochmann som reviderte Landstads salmebok. Vi som har skrevet av denne Kaldsboka, vil fortelle litt om innholdet, før kaffepause med gløgg, kaffe og kringe, etterfulgt av loddsalg og salg av boka. Den er vakkert utført, har sort stiv perm med gullskrift utenpå. Prisen vil bli 400 kroner.

Utdrag fra Kaldsbok 1885 ved Brochmann:

Sociale Forhold.

«Prestegjeldet har kun en eneste Embetsmand, Sognepresten, og for Nærværende kun en dannet Familie til, nemlig lensmandens.»

«Gaardbrugerstanden er i jevn , men ikke høi Velstand.

Bygden maa siges at have faa Fattige, Betleriet er næsten forsvindene lidet, ialfald i Forhold til hvordan det er andresteds som f. Ex. paa Romerike. Man vil nødig trænge Fattiggassen. Paa den anden Side vil man gjerne hjelpe hverandre; her er en Beredvillighed til at laane hverandre, f. Ex. Redskab, og til at hjelpe hverandre, f. Ex. i Aannetider med Hest eller i Sygdomstilfælde med Vaagen eller Mad, hvor det trænges, som det er umuligt andet end at beundre, naar man bliver kjendt med det, thi det gaar aldeles lydløst og fordringsløst for sig, som som det var selvfølgelige Ting.

Sædelighetstilstanden er ligefrem udmærket; den har vakt det statistiske Centralbureas Opmærksomhed. Mangt et Aar forløber uden et eneste uægte Barn, og frugtsommelige Brude have i min Tid ikke været Regelen.»